

Butlletí

de l'Associació d'Antics Diputats al Parlament de Catalunya

número 36 | març 2025

Sumari

Pòrtic	3
Núria de Gispert i Català	
Visitem el Museu Egipci	4
Roc Fuentes i Navarro	
Una jornada de germanor i convivència a Valls	7
Alfred Pérez de Tudela i Molina	
Dinar debat «Europa i la Mediterrània, un projecte sacsejat per la guerra d'Ucraïna i la destrucció de Gaza»	8
Alfred Pérez de Tudela i Molina	
Els antics diputats visiten Irlanda	12
Roc Fuentes i Navarro	
Visita al Parlament d'Irlanda	20
Esteve Tomàs i Torrens	
Visita a la cooperativa Fedefarma	26
Jordi Martínez Planas	
Visita al monestir de Santa Maria de Lluçà	28
Enric Castellnou i Alberch	
Visita al monestir de Pedralbes	31
Roc Fuentes i Navarro	
Visita a la fàbrica Seat	35
Esteve Tomàs i Torrens	
Dinar debat «Ateneus, casals i centres de lectura»	38
Esteve Tomàs i Torrens	
Dinar debat amb Gregorio Luri	41
Irene Rigau i Oliver	
Conferència «Revolta, guerra i revolució a la Catalunya contemporània (1808-1930)»	43
Esteve Tomàs i Torrens	
Notícies de l'Associació	45

Edició: Associació d'Antics Diputats. **Fotografies:** monestir de Pedralbes, Ajuntament de Barcelona (portada, pàg. 32 i 33), Nic McPhee, CC (pàg. 15, inf.), pxhere (pàg. 16, cent. sup.), Curious Ireland (pàg. 16, cent. inf.), Gerhard Huber, CC (pàg. 21), Houses of the Oireachtas (pàg. 22), Irish News (pàg. 24), Antiques and Art Ireland.com (pàg. 25), Jordi Domènec (pàg. 28). **Assessorament lingüístic:** Departament d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya. **Disseny, maquetació i distribució:** Departament d'Edicions del Parlament de Catalunya. Parc de la Ciutadella, s/n, 08003 Barcelona. Tel.: 933 046 635. Fax: 933 046 636. A/e: edicions@parlament.cat. **Dipòsit legal:** B-27.537-2003. **ISSN:** 1887-7893.

Pòrtic

En nom de la Junta de l'Associació d'Antics Diputats, us presento el *Butlletí 36*, que recull les activitats dutes a terme durant el 2024 amb els associats que han volgut acompanyar-nos.

Com en altres anys, hem fet una mica de tot: visites culturals, com ara el Museu Egipci o el monestir de Pedralbes; dinars debat amb diversos experts; una conferència sobre una part de la història de Catalunya; sortides al territori; visites especials, com ara Fedefarma o la Seat, i el viatge institucional a Irlanda, on vam visitar el Parlament i vam ser rebuts per la presidenta de l'Associació d'Antics Diputats. Vull agrair el temps esmerçat a tots els que han col·laborat en aquestes activitats i als associats que hi han participat.

Fent un repàs del que ha succeït l'any 2024, políticament parlant, ha estat un any de lluites continuades entre els dos grans partits del país sense cap acord substancial. També ha estat un any d'eleccions a Galícia, el País Basc i Catalunya. I, en l'àmbit mundial, hi ha hagut eleccions presidencials als Estats Units, en què ha estat reelegit Donald Trump, amb les consegüents crítiques i contradiccions i l'innombrable nombre de decrets firmats i retirats. És un Trump pitjor que en el mandat anterior, si es pot dir.

Continuen els conflictes a l'Orient Mitjà, la guerra d'Ucraïna amb Rússia, i la d'Israel i Gaza. Trump ho vol controlar tot, fins i tot amb amenaces, apuja i abaixa aranzels i té amb l'ai al cor molts estats.

En l'àmbit judicial hi ha hagut un nomenament històric: una dona ha estat nomenada presidenta del Tribunal Suprem i del Consell General del Poder Judicial, la primera dona en el màxim òrgan judicial. Desitjo que sigui molt millor que l'anterior. Així mateix, el 30 de maig de 2024, el Congrés dels Diputats va aprovar la Llei d'amnistia, tot i que l'aplicació d'aquesta llei ha estat difícil i encara és una qüestió no resolta.

Durant el mes d'octubre, el País Valencià va patir una DANA, que va provocar més de dos-cents morts en diversos pobles d'aquesta comunitat. I, d'altra banda, el 2024 Espanya ha batut el rècord d'entrada de migrants. Només a les Canàries n'han entrat 45.000.

Veureu que en aquest pòrtic he fet un noticiari i el resum d'un any, tot i que la meua idea inicial era fer el resum de vuit anys. La raó és que aquest pòrtic segurament serà el darrer signat per mi, ja que en la pròxima assemblea d'associats hauré complert els dos mandats com a presidenta i donarem pas, si és possible, a una renovació. Per això, us dedico afectuosament el pòrtic del *Butlletí 36* i us agraeixo la vostra simpatia i amistat. Ens tornarem a veure a l'assemblea.

NÚRIA DE GISPert I CATALÀ

Visitem el Museu Egipci

**MUSEU
EGIPCI**
DE BARCELONA
FUNDACIÓ ARQUEOLÒGICA CLOS

EL 24 DE GENER DE 2024 vam fer una visita al Museu Egipci i un dinar a l'Hotel Claris, amb una notable assistència d'antics diputats i parelles (trenta-dues persones).

Abans de començar la visita, la directora del Museu Egipci, la Sra. Taulé, ens va adreçar unes paraules de benvinguda i ens va explicar les principals activitats del museu i, a grans trets, el contingut de la nostra visita. Cal dir que al museu, a més de les visites individuals i les guiades, s'hi fan activitats específiques per a escolars, també excavacions i estudis sobre el terreny, a Egipte, i fins i tot s'organitzen viatges amb un evident i notable contingut cultural. Tot seguit ens va presentar les nostres dues guies –per la quantitat de visitants que érem vam haver de fer dos grups–, la Montserrat i la Karin.

La visita, de gairebé dues hores, va ser molt interessant, completa i didàctica, i caldrà resumir-la molt. La Karin, que se'ns va definir com mig mexicana, tot i que parlava, tanmateix, un català força correcte, va començar l'explicació davant d'un mapa, a partir del qual, essencialment, ens va detallar la situació geogràfica de la civilització de l'antic Egipte, de fronteres variables durant la seva existència, però que, bàsicament, comprenia els territoris actuals d'Egipte més una part del que avui és Sudan –l'antiga Núbia– i també, per Occident, territoris que avui dia són de Líbia. Ens va explicar les potències i les carències d'aquella civilització, que va durar més de dos mil anys. Ens va parlar de l'agricultura, del comerç, essencialment de l'exterior, i també de la mineria, fonamentals en la seva economia.

L'organització social d'Egipte estava encapçalada pel faraó, que tenia poders pràcticament absoluts derivats de la seva condició de semideu. Els egipcis eren politeistes i els seus déus principals eren Ra, Isis, Osiris i Horus, entre molts altres. En la quotidianitat dels egipcis hi tenia un paper central la mort i, sobretot, arribar a la vida eterna.

Abans de continuar la visita, la guia ens va explicar, molt detalladament, una estàtua del faraó Ramsés III, famós per la durada del seu regnat, més de seixanta anys, i també de la seva vida, més de noranta anys, i per les seves grans i múltiples conquestes, de tot tipus.

Davant d'una reproducció de la pedra de Rossetta vam saber que l'original fou trobada en temps de Napoleó, i el fet de ser un text en tres llengües diferents (jeroglífica, demòtica egípcia i grega) va permetre a Champollion desxifrar l'escriptura jeroglífica. Aquesta troballa extraordinària ha servit per a poder llegir els jeroglífics de les tombes, dels temples i de molts altres llocs, la qual cosa ha permès de conèixer molts aspectes de la vida i

de la mort dels egipcis, i també de la seva preparació material i espiritual per a la vida eterna.

Tot seguit vam poder admirar molts dels objectes exposats, figures divines, humanes, animals, joies, estris i adornaments. Moltes obres eren de pedra –els egipcis consideraven que la pedra és eterna–, d'altres, de ceràmica. També vam veure objectes i productes de cosmètica i embelliment, reposacaps, recipients diversos i, fins i tot, un llit de fusta.

Les pràctiques funeràries tenien una importància extraordinària. Ells creien que la mort podia ser una interrupció temporal i que, per tant, tenien la possibilitat d'accedir a la vida eterna. Amb tot, això no era automàtic ni gratuït, calia treballar-ho molt. És especialment significativa la Dama de Kemet, com a mostra de la momificació i de la invocació als déus, amb molts altres elements materials i simbòlics, imprescindibles per a arribar a l'altra vida.

Una part molt interessant de la visita van ser les dependències funeràries, les tombes, considerades les cases d'eternitat dels difunts. Les piràmides, les mastabes i les tombes rupestres van gaudir d'una gran importància. Al museu hi ha tombes i taüts originals. Vam veure esteles, taules d'ofrenes per als aliments, relleus, amulets i estatuets minúscules per a deslliurar-se de treballar a l'altra vida.

Un cop es va acabar la visita, ens vam acomiadar de la nostra excel·lent guia, que també és una arqueòloga que, periòdicament, es desplaça a Egipte per fer-hi estudis i excavacions. Abans de sortir, ens va venir a saludar la Sra. Clos, que va excusar l'absència del seu marit, de viatge fora de Barcelona. Tot plegat ens va agradar molt.

Tot seguit vam anar al restaurant de l'Hotel Claris, molt espectacular i ple d'escultures i pintures, bàsicament precolombines. Glòria Renom ens va adreçar unes paraules i va fer un resum clar i brillant de la nostra visita. Va destacar la importància d'aquestes trobades, des d'un punt de vista cultural, evidentment, però també, i molt especialment, per a estrènyer els lligams entre tots nosaltres.

Vam tenir la grata sorpresa que la presidenta de l'Associació, Núria de Gispert, malgrat que físicament no es trobava en les millors condicions, va fer un notable esforç i va venir a dinar amb nosaltres. En acabat del dinar –val a dir que molt correcte–, la presidenta ens va adreçar unes paraules precises, vibrants i molt oportunes, per a destacar els valors de l'Associació i també la importància de les seves activitats, sense oblidar de fer una repassada puntual als dies complicats que vivim.

En resum, una excel·lent visita cultural i una millor trobada.

ROC FUENTES I NAVARRO

Una jornada de germanor i convivència a Valls

DE BON MATÍ, quan tots havíem arribat, vam fer una visita a l'Ajuntament, on ens va rebre l'alcaldessa en qualitat d'exdiputats i membres del Parlament de Catalunya. La jornada va continuar amb una visita comentada al Museu Casteller, que s'havia inaugurat recentment. Després de l'entretenguda visita, vam anar a la Cooperativa Agrícola de Valls, on ens va rebre el gerent, que ens va fer una explicació detallada sobre el cultiu del calçot.

Un cop acabades les visites, vam anar al restaurant La Licorera, on vam gaudir d'una calçotada excel·lent i, a més del bon àpat, vam poder veure una àmplia col·lecció d'anisats. Va ser una jornada agradable que va contribuir a aprofundir en el coneixement i les relacions entre tots els que hi vam participar.

ALFRED PÉREZ DE TUDELA I MOLINA

Dinar debat «Europa i la Mediterrània, un projecte sacsejat per la guerra d'Ucraïna i la destrucció de Gaza»

SENÉN FLORENSA, AMBAIXADOR i president executiu de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed), el 2 d'abril de 2024, en una àmplia i documentada xerrada en format de dinar debat, ens va parlar de l'Europa feliç en un veïnat complicat, i ho va fer amb el coneixement que li aporta per proximitat la tasca d'ambaixador i la direcció de l'IEMed durant molts anys.

Ens va introduir en la matèria parlant de la construcció d'Europa com una història d'optimisme, després de ser l'escenari de dues guerres mundials, i va donar compte dels canvis produïts des de l'inici, després de la Segona Guerra Mundial, amb un primer nucli de països fins als vint-i-set actuals. Més endavant, Florensa ens va explicar el concepte de *sobirania*, que comprèn, a més del significat tradicional, la capacitat de garantir-se els subministraments necessaris per al consum i l'activitat econòmica.

La guerra d'Ucraïna ha fet esclatar el sistema de seguretat europeu, que fins ara havia superat molts reptes, com ara la guerra freda, amb acords es-

tablerts i trencats avui per la Rússia de Vladimir Putin, que ha atacat Ucraïna amb la pretensió d'ampliar els seus espais de sobirania, com ja va fer amb l'annexió de la península de Crimea. Aquestes accions posen en perill la seguretat europea, a més dels greus problemes de subministrament a Europa a causa d'aquest conflicte.

Així mateix, Florensa ens va parlar de la visió que globalment tenen molts països del sud, que veuen aquesta guerra com un conflicte entre europeus, al qual s'ha d'afegir la destrucció que s'està produint a Gaza i que posa en tensió tot l'Orient Mitjà.

L'expert ens va posar en antecedents de l'emergència d'un nou món estructuralment bipolar, liderat pels Estats Units i la Xina, i el nou Sud Global, amb una composició de països absolutament heterogènia, atenent als seus interessos, on es fa palesa la influència de Rússia i la Xina, que intenten atreure'ls al seu camp. Hi ha confusió respecte de cap a quin pol es decantaran.

En aquest punt ens va explicar les importants repercussions de futur pel buit que ha deixat la relativa retirada dels Estats Units en els últims deu anys i la sorprenent passivitat d'Europa. Després del desordre ocasionat a la zona, i en especial a Egipte, els Estats Units s'han reorganitzat i, amb l'ajut de l'Aràbia Saudí, han reprès el seu paper clau a l'Orient Mitjà. En tot el món àrab, amb la guerra d'Ucraïna, s'han produït moviments. Malgrat les tensions entre el príncep saudí i el president dels Estats Units per l'assassinat del periodista opositor Khashoggi, s'ha restablert un cert acord pel que fa al preu del petroli. D'altra banda, l'Iran ha guanyat capacitat d'influència per la seva entesa amb Rússia, a la qual proveeix de drons d'una gran eficàcia militar.

Ens va parlar del martiri dels palestins a Gaza per la reacció d'Israel a l'atac sofert per part de Hamàs, organització considerada terrorista. Amb tot, la reacció ja ha provocat més de 35.000 morts, la majoria homes, dones i infants que no tenen res a veure amb la lluita i les accions terroristes. A més, la situació de destrucció massiva deixa la població desproveïda d'habitatges, hospitals, escoles i aliments.

L'ambigüitat dels Estats Units, que ajuda constantment Israel amb armament, ha agreujat molt la situació. Tot plegat al món àrab ha incendiat l'opinió pública, que ha reaccionat atònita i amb ràbia creixent per la massacre, la qual cosa ha fet esclatar la normalització de relacions entre el món àrab i Israel i ha fet aflorar el suport dels Estats Units a Netanyahu, i també de la Unió Europea, com a còmplices de la destrucció de Gaza. Tot plegat, en comparació amb l'actitud presa davant el conflicte d'Ucraïna, crea un greu ge comparatiu entre nord i sud. Així mateix, per l'actitud de la Unió Europea, aflora de nou l'acusació d'hipocresia, que ha portat les organitzacions no governamentals dels països àrabs a rebutjar l'ajuda financera d'Europa.

L'Autoritat Nacional Palestina mai no va disposar dels mitjans necessaris per a governar Gaza i Cisjordània, i va topar amb tota mena d'impediments que en van malmetre la credibilitat i van propiciar el triomf de Hamàs a Gaza, a les eleccions de 2005, la qual cosa va desembocar en un cicle de desesperació i desesperança entre la població palestina i de repressió continuada per part d'Israel.

En la difícil construcció de la pau entra en joc l'assoliment de dos estats (Israel i Palestina) respectant les fronteres establertes el 1967. La posició expressada per l'alt mandatari Josep Borrell ha estat clara i contundent a

l'hora de reconèixer el caràcter terrorista del cruel atac de Hamàs el 7 d'octubre de 2023 i en la ferma reclamació del dret de defensa d'Israel, però la reacció no pot vulnerar la legislació internacional i el dret humanitari. També es va referir a la proposta d'Espanya per a una futura conferència de pau.

Una part del conflicte ve dels assentaments de colons israelians en territoris palestins, i és necessari un gran suport internacional perquè l'Autoritat Nacional Palestina es pugui regenerar i pugui formar un govern d'ample espectre i de solvència reconeguda.

A Europa les dificultats no són menors i són provocades per les discrepàncies al si de la Unió Europea. El vicepresident de la Comissió encarregat de coordinar l'acció exterior de la Unió Europea, Josep Borrell, ha estat qui ha expressat amb més claredat la necessitat d'encaminar-se, com a solució, cap a la construcció de dos estats en una terra que no és exclusiva de ningú, i ha criticat de manera enèrgica Israel per la destrucció de Gaza.

La situació és complexa, ja que el problema palestinoisraelià no respon a qüestions religioses o ètniques, és un problema nacional. És el problema de dos pobles que tenen el mateix dret a existir a la mateixa terra. Les crisis de Gaza i Ucraïna representen un gran repte en l'escena mundial.

En el col·loqui hi van intervenir, entre altres, Roc Fuentes, Josep M. Sala, Esteve Tomàs, que van enriquir la jornada amb les seves aportacions.

La conferència completa, per a qui hi vulgui aprofundir, es podrà trobar íntegra a la pàgina web de l'Associació.

ALFRED PÉREZ DE TUDELA I MOLINA

Els antics diputats visiten Irlanda

ABANS DE FER EL RELAT DEL VIATGE pròpiament dit, val la pena donar compte, per a poder-ho recordar més endavant, dels integrants de l'expedició. L'han encapçalada les dues dirigents, Dolors Gordi i Glòria Renom, aquesta darrera amb el seu marit; després, Rosa Martí, amb la seva amiga Araceli; Esteve Tomàs, Pere Parera, Víctor Colomer i Enric Castellnou, amb les seves esposes; Irene Rigau, amb la seva germana Gemma; Marc Vaccaro, i la Trini i jo, a més de Josep Fàbregas i Manel Carbonell, que no han estat al Parlament, amb les seves esposes, dues parelles excel·lents.

29 D'ABRIL DE 2024. D'acord amb els criteris que s'imposen darrerament, val a dir que una mica feixucs, vam sortir de Terrassa de matinada, a les quatre en punt. Plovisquejava, però la gent encara dormia –no voltava ni en Guardiola!– i vam arribar a l'aeroport a dos quarts de cinc. De seguida van arribar els altres viatgers, entre els quals hi havia l'eficient Marc Vaccaro, per a assistir-nos i acompanyar-nos, i el guia de l'agència, Xavi Serret. Vam facturar, vam passar els controls, vam acompanyar els Tomàs a fer un mos, vam embarcar i ens vam enlairar quan gairebé eren les vuit. Vam arribar a Dublín a les deu nostres, que són les nou d'allà. De seguida es va incorporar la guia que ens explicaria tot el viatge, l'Ana, asturiana, xerraire, molt coneixedora de la història i de la realitat del país, tant geogràfica com social, cultural i política. Ens va recollir l'autocar, conduït per un eixerit jove irlandès, i vam enfilar cap a la ciutat –bo i circulant per l'esquerra, com és preceptiu–, que és a poc més de mitja hora de l'aeroport.

Quan vam entrar a Dublín, vam passar a tocar del port, tot i que la guia ens va dir que és una ciutat que viu una mica d'esquena al mar. És molt important el riu Liffey, que travessa Dublín pel mig i la divideix en dues parts, la nord i la sud, socialment una mica, o molt, diferents. Vam passejar pel bonic carrer que voreja el riu i, pel nord, vam travessar la zona de negocis, plena d'edificis moderns i grans empreses –el dúmping fiscal també es nota–, i vam anar veient els ponts que travessen el riu, alguns de molt vistosos, i també la magnífica perspectiva dels dos cantons, explicats a consciència per la guia, que, alhora, ens va fer una completa lliçó d'història del país. Finalment, vam arribar a un parc molt gran, el més gran d'Europa –els argentins dirien: «Enorme!»–, el Phoenix Park, molt bonic i verd, amb zoològic, arbres i plantes espectaculars, la casa del president de la República, que viu allí, un notable monument a Wellington i una creu gegant –us creureu que em va recordar molt a una altra creu d'infausta memòria?–, situada al centre del lloc, on el papa Wojtyła havia fet una missa per a un milió de persones –una mica missaires sí que ho són, aquests irlandesos.

Vam anar al restaurant on havíem de dinar i vam observar que alguns cartells, tots els de l'autopista i alguns de la ciutat, estaven escrits en les dues llengües, gaèlic i anglès. Tanmateix, això és molt enganyós. El gaèlic, en realitat, com a mínim, a les ciutats, no el parla ni Déu –bé, Déu sí que el deu parlar, ja que ell, per definició, és poliglota. Sembla que al camp sí que es parla una mica, s'ensenya en algunes escoles i també, excepcionalment, en alguna universitat, però poca cosa més. La pressió, durant segles, d'una llengua tan potent com l'anglès ha fet estralls i ni amb la independència han pogut mantenir el gaèlic. També el poder britànic va perseguir, va massacrar i va condemnar a la pobresa i a la misèria els irlandesos durant tota la llarga colonització, especialment durant la terrible fam i les emigracions als Estats Units de mitjan segle XIX. Bé, tornem on érem, cap al dinar. Tocava amanida i estofat de xai, que a mi no em va desagradar (a la Trini el corder estofat no li agrada ni poc ni gens ni per Pasqua, què hi farem!).

Després de dinar, i sense temps per a fer la migdiada, vam anar a visitar la que havia de ser, per força, la catedral més important d'aquest país, Sant Patrici. La guia ens va fer una disquisició molt completa d'aquest sant, que havia cristianitzat el país tot respectant, diuen, la tradició pagana celta. Tot això ha comportat una certa fusió d'ambdues tradicions, especialment en alguns símbols, com és el cas de la famosa creu celta, a vegades tan mal utilitzada pels feixistes. Aquesta creu, com és notori, està envoltada d'un cercle potent, que no és altra cosa que el déu Sol cèltic. Tornem on érem: la visita a Sant Patrici. És una catedral gòtica, bonica i sorprenent. D'entrada ja sorprèn que en la supercatòlica Irlanda, tot i que hi ha una minoria protestant, la gran catedral, del més gran sant del país, sigui protestant. Val a dir que la convulsa història d'aquest país ho explica tot. També sorprèn força que estigui plena d'escultu-

res i referències a personatges civils, molt importants, sens dubte, però que un no s'espera trobar en una catedral. Finalment, una altra cosa que encara sorprèn més: ni un borrall de gaèlic, tot, absolutament tot, escrit en anglès! Algú s'imagina que a Montserrat no hi trobéssim ni una paraula en català? No cri-dem al mal temps, hi ha qui diu que, al pas que anem, això arribarà aviat. Bé, una visita obligada a una catedral gòtica especial que algú –no pas jo, *of course*– va qualificar de parc temàtic.

Després de la visita a la catedral, i tenint en compte que ja feia quinze o setze hores que circulàvem, i els anys ens surten per les butxaques, vam anar a l'hotel Academy Plaza. Inscripció, habitació correcta, una mica de descans i a sopar d'hora –nosaltres allà mateix, a l'hotel. Vam menjar dues pizzes petites i aviat a dormir.

30 D'ABRIL DE 2024. Vam sortir de l'hotel fent més goig que habitualment; bonics vestits i alguns, jo mateix, amb corbata. Havíem de fer la visita al Parlament d'Irlanda i ni nosaltres podíem quedar malament ni tampoc podíem deixar en mal lloc el nostre Parlament, al qual, encara que una mica indirectament, podríem dir que representàvem.

De bell antuvi vam anar al Trinity College, plovisquejant i sense paraigües –me'ls havia deixat a l'autocar!–, però després de fer-nos les fotos corresponents als jardins i al davant de les esplèndides façanes, i a desgrat que la Trini aquí es trobava com a casa, vam haver de tornar amb la cua entre les cames al nostre vehicle: els estudiants feien vaga i una manifestació i no hi vam poder entrar –un altre dia, germà!– Vam passejar una mica i vam fer temps per a anar al Parlament.

No ens podíem allargar gaire pels carrers, ja que a dos quarts d'una havíem de ser al Parlament per a dinar. En realitat, allí, en una zona plena de museus, hi ha un complex d'edificis oficials que envolten un pati central. El nostre, el que havíem de visitar, el Parlament, Leinster House, rep el nom del duc que en fou propietari, i és un edifici georgià molt interessant, encara que amb més escales, i més recargolades, que les del nostre Parlament. Ens va rebre, molt cordialment, la presidenta de l'Associació d'Antics Diputats d'Irlanda, la Sra. Mary Flaherty, molt amable, que ens va acompanyar durant el dinar i la posterior visita guiada a l'edifici. No hi va poder ser el diputat Denis Naughten, que és qui oficialment ens havia convidat, ja que era fora aquell dia.

El dinar –correcte– va ser molt profitós per a nosaltres. Tots els antics diputats sèiem en una taula amb la Sra. Flaherty i els acompanyants, en una taula al costat, ja que, com teníem previst, vam formular moltes preguntes, que la Sra. Flaherty va contestar molt amablement i exhaustivament. De tot això, i de la visita guiada per tot l'edifici, en parla la ploma brillant i esmolada de l'Esteve Tomàs en una crònica concreta i específica. Cal dir que la crònica general i oficial del viatge, de tot el viatge, la farà la Rosa Martí, de segur que molt més documentada, seriosa i brillant que aquestes desendregades notes meves. Amb tot, no em puc estar de dir que vam assistir a una sessió de control a la Cambra de Representants i a una altra del Senat. Tot plegat, un èxit.

A la sortida vam anar a veure l'altra catedral important i protestant de Dublín, la de Crist, que teníem a prop. Aquesta, també gòtica, una mica més petita que la de Sant Patrici, em va agradar molt més. Té l'austeritat pròpia de les catedrals protestants, però hi ha un magnífic cor, unes tombes espectaculars, un púlpit molt vistós, una cripta impressionant, i capelles i imatges molt interessants.

Fet i fet, es va passar la tarda irlandesa –aquí la gent plega molt d'hora, normalment a les sis tanquen les botigues–, i nosaltres vam enfilar cap a l'hotel, vam ordenar una mica la maleta i després ens vam trobar amb tota la colla al Temple Bar, convidats a fer una copa pels organitzadors del viatge. Es tracta d'un pub irlandès molt típic i famós, espectacular, musical, atapeït de gent, impactant, molt adequat per a alegrar el capvespre. Vam tornar a l'hotel i vam baixar a sopar. Vam pensar de passar-nos una mica i menjar-nos dues hamburgueses reglamentàries. Vam anar a dormir d'hora, ja que demà ja marxàvem de Dublín.

1 DE MAIG DE 2024. Déu del cel! El Primer de Maig ja no és el que era! Vam sortir de l'hotel, cap bandera roja, cap manifestació, per descomptat, cap míting, res de res. Nosaltres, una colla de petits burgesos, que diria el pare Marx, vam anar cap al castell de Malahide, que sembla maleït i mal escrit, però no és veritat, al contrari, una benedicció de castell i, sobretot, uns jardins realment immensos i molt espectaculars. Hi vam fer una visita guiada, en vam mirar i admirar les estances, el mobiliari, els atuells, les pintures, les escultures, la indumentària, les vistes, tot molt ben col·locat i explicat, i després vam sortir als jardins, que són una autèntica passada. A Irlanda no es parla del temps, sempre sol ser dolent, ja que plou pràcticament cada dia, però aquell dia feia un dia esplèndid, mediterrani, assolellat, net i clar. Els jardins, retratats a bastament per tots plegats –la Trini, no cal dir-ho–, són realment extraordinaris, molt grans i molt bonics.

Vam tornar a l'autocar, que ens havia de portar cap a ponent. El paisatge, molt suau i verd –només faltaria, aquí plou cada dia!–. Pel camí, però, ens vam aturar en una torre medieval, en un poble que es diu Tyrrellspass Castle, i hi vam dinar, com sempre a la irlandesa, molta quantitat, això sí, però la qualitat, com a mínim per a nosaltres, més justeta. Sembla que aquell dia vam menjar unes brandades de bacallà una mica especials, però no n'estic segur.

Vam continuar la ruta i a primera hora de la tarda ja érem a Galway. Vam passejar una mica pel centre de la ciutat, travessada per un riu potent i cabalós, i vam visitar la gran catedral catòlica. Es tracta d'un edifici enorme, del segle XX, que vol imitar les construccions antigues del romànic, gòtic..., sense definir-se del tot i amb un resultat diríem que poc reeixit. A mi no em va agradar gens, però gens ni mica, aquesta catedral. Els constructors, si els agradava l'estil antic, podien haver fet una catedral neoromànica, neogòtica, neobarroca o neoclàssica, o si el que els agradava era l'estil modern, podien haver fet un edifici esplèndid, de línies actuals, com n'hi ha un fotimer arreu del món. Bé, ells ho van fer així i sembla que els va agradar. Ah, no puc oblidar-me'n. En una capella lateral hi havia una imatge del president Kennedy, que, com a mínim, resultava sorprenent. Ja sé que era d'origen irlandès, però santificar-lo? Potser un gra massa, no? No vull dir de què se m'acut que podrien fer patró. Girarem full.

Vam continuar voltant per Galway, pel carrer principal, bonic, típic i comercial, i després, en una gran plaça, ens va recollir l'autocar per a portar-nos a l'hotel, situat una mica lluny, a vora mar, de fet a tocar del mar i de la platja, a la immensa badia de Galway; Hotel Salthill, es diu. Aquí ens van donar una habitació no gaire gran, però amb tres llits i amb instal·lacions correctes, sense excessos. Vam menjar una mica al bar de l'hotel i aviat a dormir.

2 DE MAIG DE 2024. Aquell dia pintava força rúfol. Érem a ponent, on la pluja i la boira encara són més freqüents. De fet, vam tenir de tot i, per si ens mancava alguna cosa, bufava un ventot fresc i potent que acabaria d'arrodonir el dia. Tanmateix, nosaltres, valents, cap a Burren, que vol dir *grans pedres*, i, després, cap als famosos penya-segats. A fe de Déu que el nom fa la cosa, pedra i més pedra, roquissars immensos, tant a l'esquerra, on teníem una muntanya que resseguíem, com a la dreta, on hi havia el mar. Ens vam aturar i ens vam acostar als penya-segats, aquests d'alçada més modesta que els famosos de Mo-

her, però amb unes plataformes rocoses certament espectaculars. No cal que us digui que, amb tants rocs, jo em trobava francament bé. Plovisquejava i hi havia boira, però déu-n'hi-do com gaudíem del paisatge.

Vam continuar el nostre camí, cada vegada amb més vent, força boira i pluja, i vam arribar a les instal·lacions que hi ha al costat de Moher, els famosíssims penya-segats de 215 metres de caiguda. Han fet tota una instal·lació turística dins la muntanyeta, com una cova, per a no malmetre el paisatge. Vam baixar de l'autocar, i allà el vent, la pluja i la boira no perdonaven. Alguns de nosaltres vam desistir d'anar al davant del penya-segat i ens vam quedar a les instal·lacions turístiques, on passaven vídeos i també hi havia moltes fotos, objectes, llibres i panells amb explicacions diverses. Fins i tot fan retrats com si la persona fos al davant del penya-segat i es pot rebre la foto al mòbil. Les noves tecnologies no s'aturen! Alguns, més atrevits i pacients que nosaltres, van poder veure, o entreveure, els espectaculars penya-segats.

Vam dinar –típic dinar irlandès com sempre– i després vam anar al dolmen de Poul nabrone, monument important, notable, interessant, però que no millora tots els que hem vist i admirat, especialment els monuments megalítics de la nostra Menorca. Després, vam tornar a l'hotel, a Galway, i alguns de nosaltres ja ens hi vam quedar a esperar el sopar de comiat i germanor, que, naturalment, es mereix un punt i a part.

Vam sopar a l'hotel, en un semireservat, totes i tots –com es diu ara– ben arregladets, contents de trobar-nos i amb ganes de passar-ho bé. Un dels atractius de l'àpat, segurament el principal, va ser l'exquisit cava amb què, com altres vegades, ens havia obsequiat en Pere Parera. Contents i agermanats vam acabar cantant fins i tot *Els Segadors* acompanyant la Glòria, que –ella sí– canta molt bé, amb una veu molt bonica i ben timbrada. Després, comiat cordial i tots cap a lloc.

5 DE MAIG DE 2024. Vam sortir de l'hotel ja preparats per a la tornada. Aquell dia, irlandès, és a dir, plugeta i boireta –massa diminutius!–, però sense vent. Llavors ja anàvem cap a llevant i cap al mig de l'illa, tot i que, bastant cap al sud, ens vam trobar el conjunt monàstic paleocristià de Clonmacnoise, al costat del gran riu Shannon. El monestir fou fundat per Ciarán al segle VI, tot i que es van fer construccions posteriors que arriben fins al romànic, al segle XI. Fou, a més, un gran centre d'artesanía, d'ensenyament i de comerç. Avui dia queden bàsicament restes de dos temples, també de dues torres i una munió de creus celtes. Tres de les creus més importants que hi ha a l'aire lliure són reproduccions, ja que les originals són al petit però interessant museu construït allà mateix. És un paratge realment important, espectacular, en un lloc privilegiat, i ens va agradar molt. Vam fer la visita amb un guia local, xerraire, divertit i documentat, seguit i traduït per la nostra guia Ana.

Tot seguit vam anar a dinar al mateix poble de Tyrrellspass Castle, on ens havíem aturat a l'anada a Galway, però ara en un altre restaurant, Browne's. Un àpat perfectament descriptible, com cada dia, alimentari.

Després ja vam marxar de seguida cap a Dublín, ja que teníem visita concertada al Trinity College per a veure, per fi, el famós llibre de Kells i la biblio-

teca. El llibre és realment important. Es tracta d'un manuscrit de 340 fulls en pergamí, amb miniatures il·luminades amb motius ornamentals, considerat un dels més sumptuosos dels existents, de gran bellesa i excel·lent tècnica, i també és reconegut com un dels més importants vestigis de l'art medieval. Data al voltant de l'any 800 i és, sens dubte, la peça principal que conserva el cristianisme cèltic. Escrit en llatí, conté els quatre evangelis del Nou Testament. Després vam veure la biblioteca, preciosa, gran, espectacular, però avui dia amb pocs llibres, ja que n'han tret la majoria per obres de restauració.

Després d'aquesta visita, ens vam acomiadar d'en Marc, que es quedava a Dublín el cap de setmana, i l'autocar ens va portar a l'aeroport. Ens vam acomiadar afectuosament de l'Ana, i llavors facturació, espera i desespera, més d'una hora de retard en la sortida de l'avió. La sortida havia de ser a les deu, però finalment va ser a les onze i deu. No oblidem que a casa nostra és una hora més. En resum, vam arribar al Prat que eren més de les dues. Recollida de maletes, taxi i a casa. Ens posàvem al llit a les quatre, una mica cansats, no cal dir-ho.

Ha estat un viatge molt interessant. Irlanda val molt la pena, és molt especial. La seva història –colpidora– i tot plegat ens ha agradat molt. Un país amb contradiccions i desigualtats –qui no les té?–, amb una educació de primer nivell a l'informe Pisa i, per contra, amb una sanitat privada en l'atenció primària, en què els usuaris s'han de rascar la butxaca, segons ens va explicar l'enciclopèdica Ana. Ningú no és perfecte, que diria Billy Wilder, tampoc el Tigre Celta. La visita al Parlament també ha estat molt profitosa i reeixida.

Per a acabar, vull fer una referència molt especial als viatgers, als vint membres de l'expedició que ens han acompanyat. Ja s'ha dit força, però jo vull repetir-ho: excel·lents, magnífics companys de viatge, simpàtics, nobles, cordials, lliures, solidaris, desvetllats i cultes. Com diria l'Espriu, tots semblen de nord enllà.

Visita al Parlament d'Irlanda

LA VISITA AL PARLAMENT DE LA REPÚBLICA D'IRLANDA va ser molt intensa, i també molt interessant i alhora una mica difícil de seguir per la complexitat històrica de la confrontació permanent entre Irlanda i el Regne Unit i per la dificultat d'entendre exactament el significat dels noms gaèlics en traduir-los a la nostra llengua.

El complex arquitectònic i els jardins del Parlament reflecteixen la pertinença del país al Regne Unit durant molts segles, però el seu funcionament mostra que el Parlament irlandès té poc a veure amb el Parlament britànic.

Per aquest motiu, en aquest escrit s'incideix més en els aspectes polítics i constituents que no pas en els arquitectònics, ja destacats de manera brillant per la crònica de Roc Fuentes, que descriu el viatge íntegre.

La visita ha estat molt interessant i profitosa. Novament, els nostres viatges als territoris comunitaris ens permeten de conèixer diversos parlaments nacionals o territorials, i també les diverses maneres que té cada poble o nació de crear el parlamentarisme democràtic a partir de les seves realitats històriques, socials, econòmiques específiques.

Les visites dutes a terme als diversos territoris comunitaris permeten a la nostra associació i als seus associats tenir un ampli i sòlid coneixement de l'Europa unida a la qual pertanyem.

El dimarts 30 d'abril de 2024, en un dia típicament atlàntic a Dublín, teníem concertada la visita al Parlament de la República d'Irlanda (Tithe an Oireachtas, en gaèlic irlandès). La visita d'aquest parlament requereix la invitació prèvia d'un membre de la cambra legislativa, de manera que l'Oficina d'Acció Exterior del Parlament de Catalunya va establir el contacte pertinent.

El diputat Denis Naughten va respondre positivament a la petició, i va gestionar un dinar de benvinguda previ a la visita de l'edifici i les seves dependències. El diputat Naughten és president del Grup de Treball sobre Ciència i Tecnologia de la Unió Interparlamentària, grup que ha col·laborat amb el Consell Assessor del Parlament de Catalunya sobre Ciència i Tecnologia (CAPCIT).

La presidenta de l'Associació d'Antics Diputats d'Irlanda, Mary Flaherty, va respondre molt positivament a la petició que fos ella qui ens rebés i presidís el dinar que el Parlament irlandès ens havia ofert gentilment.

A la porta d'entrada a les dependències de Leinster House (edifici del Parlament) ens esperava la seva col·laboradora Olivia, que es va desviure amb atencions fins que el grup va abandonar les instal·lacions parlamentàries.

L'Olivia ens va portar directament al menjador on ens esperava la Sra. Flaherty, que ens va oferir una cordialíssima benvinguda.

El dinar debat amb la Sra. Flaherty va ser molt interessant i intens, ja que el nostre grup li va formular diverses preguntes, entre les quals es pot destacar la relativa a la situació esdevinguda a Irlanda del Nord arran de l'aprovació del Brexit al Regne Unit, en el sentit de si podria ajudar a facilitar la reunificació del país.

Una altra pregunta de rigor i d'ampli contingut es va referir al possible increment de relacions amb Catalunya en els àmbits cultural, universitari, de recerca científica, etc.

La presidenta de l'Associació d'Antics Diputats del Parlament d'Irlanda va opinar que a Dublín s'està molt atent a tot allò que signifiqui un increment de les relacions mútues, tenint en compte que ambdós països són molt dinàmics i actius en els camps esmentats. Va remarcar que caldria pensar-hi, ja que les possibilitats són moltes.

Respecte a la reunificació d'Irlanda, va assenyalar que aquest és un ideal que la República mai no ha abandonat. Els contactes entre les dues administracions van ser molt intensos mentre el Regne Unit formava part de la Unió Europea. Els nexes creats entre els ciutadans i l'economia han estat molt importants i ningú no està disposat a recular. Ja es veurà com evolucionen les coses.

Finalment, la Sra. Flaherty va manifestar que estaria encantada de visitar de nou Barcelona i així continuar parlant d'aquests temes, més actualitzats, i d'altres, si s'escau.

Acabat el dinar, comencem la visita al Parlament, però abans de fer-ho, cal remarcar que el parlamentarisme irlandès –en les seves formes medievals inicials– ve de molt lluny i coincideix en el temps amb l'existent a la Catalunya del segle XIII. El primer parlament irlandès es va crear el 1284 i les Corts Catalanes es van establir el 1283. Prèviament, al segle XI, els normands ja havien establert a Irlanda una administració centralitzada i a Catalunya les nostres assemblees de pau i treva també es remunten al mateix segle XI.

Des d'aquella data, el Parlament d'Irlanda va continuar exercint d'una manera o altra les seves funcions a llarg de cinc-cents anys, però el 1801 el Govern del Regne Unit va decidir clausurar-lo amb la promulgació de la Llei de la unió. Els parlamentaris irlandesos van ser obligats a traslladar-se a la seu del Parlament de Westminster, a Londres, i l'edifici de l'històric Parlament irlandès es va vendre al Banc d'Irlanda. D'aquesta manera, amb una representació molt minoritària al Parlament de Londres, el Govern d'Irlanda va acabar a les mans d'un representant de la corona britànica designat pel Govern del Regne Unit. La clausura del Parlament irlandès va contribuir de manera significativa a la recessió econòmica de Dublín.

Els violents i sagnants esdeveniments de la Pasqua de 1916 van fer virar l'opinió pública contra la corona britànica. El 1918 el partit nacionalista Sinn Féin va guanyar les eleccions a la Cambra dels Comuns, amb 73 diputats sobre un total de 105. Aquest partit va decidir no assistir al Parlament britànic i crear de nou un parlament independent a Irlanda, fet que va tenir lloc el 21 de gener de 1919 a la Mansion House (seu actual de l'Ajuntament de Dublín). El 22 de gener, els membres electes, menys els unionistes, van aprovar una constitució i van publicar una declaració d'independència. La recent Cambra

de Representants (Dáil) es va reunir per primer cop coincidint amb l'inici de la guerrilla irlandesa contra les forces de seguretat britàniques. La Dáil va ser prohibida i declarada associació perillosa.

El 1920 el Parlament de Westminster va aprovar la Llei de govern d'Irlanda, per la qual es creaven dos parlaments, un a Dublín i l'altre al nord-est irlandès de Belfast, però alhora es mantenia l'illa sota sobirania del Regne Unit, per la qual cosa la guerra per la independència va continuar.

El 1921 es van convocar eleccions a les dues cambres. El Sinn Féin va guanyar 124 dels 128 escons de la cambra a Dublín i només 6 dels 52 escons de la de Belfast.

Malgrat les importants divergències entre els partidaris de la independència, es va firmar el Tractat angloirlandès, que va donar lloc a una guerra civil. El setembre de 1922 la Dáil va aprovar la Constitució de l'Estat Lliure d'Irlanda, la qual establia el Parlament en dues cambres, la Cambra de Representants mateixa i el Senat, que es va constituir el desembre de 1922.

Finalment, el primer de juliol de 1937, el país es va dotar d'una nova constitució, la qual constitueix la base del modern Oireachtas i de la qual emanen les funcions i les competències que té.

Aquesta nova constitució anomena el país *Eire*, Irlanda en gaèlic irlandès, i crea la figura del president de la república. Encara aleshores romani en alguns lligams amb la monarquia britànica, com ara la presència dins la Commonwealth, que es van eliminar amb la Llei de la República d'Irlanda de 1948.

Així doncs, a partir d'aquesta llei, el Parlament de la República d'Irlanda queda definitivament establert.

La visita a les dependències parlamentàries va començar en acabat del dinar i, a més de la Sra. Flaherty i la seva assistent Olivia, ens va acompanyar un funcionari d'alt nivell, que és qui ens va explicar com s'estructura l'Oireachtas i on s'ubiquen dins l'edifici els cossos legislatius.

El Parlament d'Irlanda consta de tres braços: el president de la República, la cambra baixa (Dáil Éireann) i la cambra alta (Seanad Éireann). Actualment, la Cambra de Representants o cambra baixa està formada per cent seixanta diputats (*teachta dála*). La Constitució no estableix un nombre exacte de diputats, però a títol indicatiu n'hi ha d'haver un per cada vint mil a trenta mil habitants.

El funcionament és diferent del nostre, ja que el primer ministre (*taoiseach*) nomena alguns diputats com a ministres o ministres d'Estat. Aquests diputats constitueixen l'anomenat *frontbench* (literalment, primera fila d'escons), mentre que els altres diputats que també donen suport al Govern, però que no tenen càrrecs ministerials se'ls anomena *backbenchers* (literalment, els que ocupen els escons de darrere).

Els partits de l'oposició nomenen portaveus amb relació als diversos ministeris i també decideixen quins diputats ocuparan els escons davanter i quins ocuparan els del final.

El mandat legislatiu és de cinc anys, passats els quals la cambra es dissol i, al cap de trenta dies, s'han de celebrar eleccions.

A efectes electorals la República d'Irlanda es divideix en trenta-nou circumscripcions i, segons la superfície de cadascuna, els electors escullen dos, tres o quatre diputats.

A Irlanda el vot és intransferible i el sistema electoral, de representació proporcional. El dia de la votació cada votant rep una papereta amb els noms de tots els candidats de la seva circumscripció. Els votants poden votar per diversos candidats, però el número 1 n'indica la preferència.

El Senat funciona d'una altra manera. Es compon de seixanta escons, que s'escullen de la manera següent: hi ha quaranta-tres membres que són representants de cinc taules professionals (cultura i educació; agricultura; treball, indústria i comerç, i administració pública). El primer ministre (*taoiseach*) en nomena onze. La Universitat Nacional d'Irlanda en nomena tres i la Universitat de Dublín - Trinity College en nomena tres més.

Les eleccions al Senat tenen lloc noranta dies després de la dissolució de la Cambra de Representants.

El president de la república (*uachtarán*) és el cap de l'Estat. És escollit per un període de set anys, que es pot renovar fins als catorze anys. Els candidats proposats han de ser avalats per, com a mínim, vint membres de l'Oireachtas o per quatre autoritats locals. Si només hi ha un únic candidat, no se celebren eleccions presidencials.

Les competències dels presidents de la república es limiten a funcions representatives i de compliment de la Constitució.

Mentre caminàvem per l'edifici i escoltàvem les extenses –i a vegades difícils– explicacions sobre el Parlament, ens vam aturar una bona estona davant un impressionant i enorme quadre, pintat el 2017 per Noel Murphy, que consisteix en cinquanta-tres cares de dones parlamentàries que han servit al Senat i tal vegada en alguna altra cambra de l'Oireachtas.

Dins el nombrós grup de cares n'hi sobresurt una de molt remarcable, la de fins ara l'única dona que ha estat presidenta del Senat, la Sra. Thas Homan. Realment és un quadre que impressiona i representa un homenatge al treball legislatiu que totes aquestes dones, de partits i associacions diferents, han fet els darrers anys.

Després d'observar la pintura vam pujar unes quantes escales fins arribar al passadís on hi ha les dependències del Senat. Dins de l'hemicicle vam rebre una cordialíssima salutació del president i de la resta de membres de la Mesa.

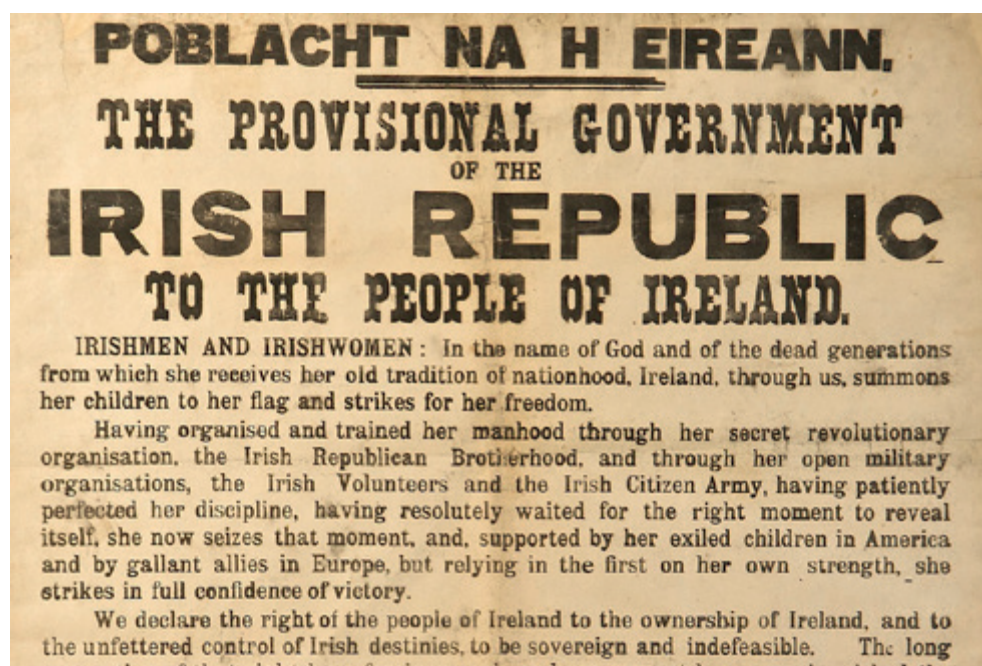
Després vam seguir durant uns quants minuts una sessió plenària de la Cambra de Representants, des de les butaques destinades als convidats, a la part alta de l'hemicicle. Curiosament, aquesta part està protegida per una mampara de vidre que impedeix tenir contacte directe amb els diputats, tot i que hi ha una bona visió i audició del que s'està tractant, cosa que –pensem– no s'hauria de fer mai al nostre Parlament.

El recorregut va finalitzar amb la visita a una gran sala on hi ha penjats els retrats dels que van protagonitzar els esdeveniments dels anys 1920, que van desembocar en la independència de República d'Irlanda, i els presidents successius del país. Destaca, pel seu valor històric i conceptual, la declaració d'independència original (The Provisional Government of the Irish Republic to the people of Ireland).

Per a concloure, cal remarcar les atencions rebudes dels nostres companys irlandesos i del mateix Parlament. El nostre grup va mostrar un bon coneixement de la història irlandesa.

Esperem que la relació entre les associacions d'antics diputats irlandesa i catalana continuï de manera fluida en el futur.

ESTEVE TOMÀS I TORRENS

Visita a la cooperativa Fedefarma

A L JUNY DE 2024, un grup d'antics diputats del Parlament de Catalunya vam visitar les instal·lacions més modernes de Fedefarma.

Fedefarma és una cooperativa que agrupa més de tres-mil farmacèutics de Catalunya, el País Valencià i Andorra, malgrat que també té socis a la Franja de Ponent i a Múrcia. En el darrer exercici les seves vendes van superar els 1.000 milions d'euros, i és la quarta cooperativa farmacèutica de l'Estat espanyol en xifra de vendes.

Fedefarma va ser creada el 1928 per un grup de farmacèutics de Barcelona, que van veure la necessitat d'agrupar-se per a obtenir millor els principis actius necessaris en les seves formulacions magistrals i els primers medicaments fabricats per laboratoris farmacèutics de l'època (Doctor Andreu, Vilardell, etc.).

Per a prestar un millor servei a les farmàcies sòcies, disposa de vuit centres logístics repartits per tots els territoris en què subministra, que són, de nord a sud, Girona, Palau-solità i Plegamans, Gavà, Reus, Lleida, Castelló de la Plana, València i Alacant. Aquestes farmàcies reben dels centres logístics respectius un mínim de dues comandes diàries i, en funció de la seva situació, un màxim de cinc, amb la qual cosa s'assegura un excel·lent subministrament a les farmàcies sòcies que a la vegada significa una millor cobertura farmacèutica per als ciutadans d'aquestes zones. En aquest sentit, les furgonetes de Fedefarma recorren cada dia més de 45.000 quilòmetres al llarg del territori que serveixen.

Entrant en el detall del centre logístic de Palau-solità i Plegamans, per als farmacèutics socis, el centre logístic de Palau-solità és el més modern de tots els centres logístics europeus i va ser construït fa quatre anys, amb

una inversió de més de 40 milions d'euros. Disposa d'un estoc de més de 120.000 medicaments i productes sanitaris diferents, classificats segons si els productes són d'un gran volum (com ara bolquers, cadires de rodes, etc.), si són fràgils o de poca rotació o si són de consum més freqüent. Aquests darrers estan emmagatzemats en uns cubs que contenen milers de caixes de plàstic gris amb un, dos, quatre o vuit departaments, on es desen els medicaments segons el volum i la quantitat. Aquestes caixes es desen aleatòriament al cub fins que el sistema fa un avís per a preparar les comandes, de la qual cosa s'encarrega o bé un operador que les treu i les diposita a la cubeta de la farmàcia o bé quatre dispensadors automàtics o robots de més de 100 metres lineals cada un.

En aquest centre logístic la preparació de comandes per a farmàcia es fa en un 75-85% de manera automàtica, sense la intervenció del personal de la planta, la qual cosa permet una preparació de milers de comandes diàries. Es treballa en diversos torns de personal les vint-i-quatre hores i els set dies de la setmana. És el vaixell insígnia de Fedefarma, que a la vegada també funciona com a subministrador i centralitzador de comandes per als altres centres logístics de la cooperativa, raó per la qual ja s'està treballant en la construcció d'una nau annexa de la mateixa capacitat que la visitada.

La visita que vam fer, acompanyats pel president, la secretària i el vocal corresponent del Consell Rector de Fedefarma, va ser molt interessant, per a descobrir una part important del funcionament del subministrament de medicaments, font de salut dels ciutadans, i en l'aspecte empresarial, la cooperativa més important de Catalunya i una de les empreses amb més vendes del nostre país.

I, per a acabar aquesta petita crònica de la visita, permeteu-me que expressi la meva satisfacció com a vicepresident en aquell moment de Fedefarma –avui emèrit–, entitat a la qual he dedicat vint anys de la meua vida professional com a membre del Consell Rector, després dels meus dotze anys com a diputat.

JORDI MARTÍNEZ PLANAS

Visita al monestir de Santa Maria de Lluçà

LA JORNADA, molt interessant, començà al matí pel Vallès, a Fedefarma, i prosseguí amb un deliciós dinar a la coneguda Fonda Sala, a Olost –en Toni sempre triomfa–, acompanyats de l'alcalde del municipi, Gil Salvans. Fou el pas previ a la captivadora i suggestiva visita al monestir de Lluçà, més pròpiament de Santa Maria de Lluçà, que fou consagrat el 905 pel bisbe de Vic Idalguer i que substituï una esglésiola molt senzilla. Està situat a poca distància del castell, encimbellat i molt enrunat, amb l'esglesieteta rodona romànica de Sant Vicenç al costat, una de les poques existents a Catalunya.

L'actual Santa Maria fou aixecada al segle XII i regida per capellans fins a la meitat d'aquell segle, quan s'hi establí una comunitat de canonges agustinians i s'hi constituï un priorat fins a principi del segle XVII, temps en què els priors foren rellevats per vicaris perpetus que hi duraren fins al concordat de 1851, posterior a les lleis de desamortització, moment en què esdevingué parròquia. El cenobi quedà molt afectat pel terratrèmol de 1428, les destrosses del qual trigaren anys a ser reparades.

La visita guiada començà per la part de migdia, on apareixen les restes de l'entrada de l'antic monestir i s'hi observa una àmplia lliça amb una bassa, un antic hort i una escalinata de pedra d'accés a l'interior després de passar sota un espectacular arc gòtic, després del qual es descobreix una llar de foc i s'hi observen una tina i una premsa, que, segons el guia, servien per a l'oli, i instruments de la vida i de la feina diària dels monjos. I hi destaquen, prop de l'absis, algunes tombes orientades de llevant a ponent.

La visita continuà al petit claustre, molt harmoniós, amb els costats de mides diferents, probablement perquè hagué de ser adaptat a les prèvies construccions veïnes de l'església i de les edificacions monacals. El guia l'atribuí a un suposat arquitecte àrab –o mossàrab, diria jo–, que també explicaria el fet que cap capitell mostra passatges bíblics. Ens entusiasma la bellesa dels vint-i-sis capitells –vint-i-dos a les columnes dels arcs i quatre que enllacen els pilars angulars amb les galeries–, la fortalesa del bancal sobre el qual s'aguanten i les delicioses impostes i dovelles. També s'hi poden apreciar algunes sepulcres antropomòrfiques tapades amb vidre, dos sarcòfags o arquetes penjats als murs, uns sorprenents i ben conservats fogons de pedra, fora de lloc, i en un angle del pati, un pou vell.

Tot seguit, pel cantó de ponent, penetràrem a les dues sales de l'antiga casa rectoral on es conserven les famoses pintures al fresc del segle XIV, exemple de la transició del romànic al gòtic. Originàriament, figuraven a la volta del cor de l'església, on amb el temps es taparen i s'anaren

deteriorant. Tanmateix, descobertes el 1954, foren arrencades i fixades sobre requadres de tela el 1961 pels Serveis de Conservació de la Diputació de Barcelona. «A finals de l'any 1963 el Servei de Conservació de Monuments, sota la direcció de l'arquitecte Camil Pallàs, va adaptar degudament les dues sales abans dites»,¹ on es mostren des d'aquell any. Integren el conjunt tres grans pintures i quatre fragments més reduïts, en un dels quals apareix sant Jordi.

Després d'admirar-les i comentar-les amb fervor, ingressàrem a l'església, ben restaurada, on són perceptibles les transformacions sofertes durant el pas dels segles i on sobresurt el revestiment de l'altar romànic, reproducció de l'original, que es conserva al Museu Episcopal de Vic, d'estil italobizantí,

¹ Pladevall, Antoni (1974): *Santa Maria de Lluçà*, pàg. 68. Pladevall fou cap de la Secció d'Inventari del Patrimoni Artístic de la Generalitat i director general del Patrimoni Artístic del Departament de Cultura de la Generalitat, i entre altres activitats dirigí *Catalunya Romànica* (1990-1999). Fou sobre la base de l'obra citada, que el guia demostrà desconèixer, que l'autor d'aquest article se sentí obligat a contradir-lo en aquest punt.

de començament del segle XIII. Consta de tres taules, frontal i laterals, reproduïdes sovint. Descobert a principis del segle XX, un cop restaurat, es guardà al museu esmentat.

En sortirem per la façana principal del segle XVII, que dona a l'atri, envoltat de xiprers, arran del cementiri, al qual s'ingressa per una porta de ferro de poca altura.

Un dels comentaris del guia feu referència a un suposat viatge de Picasso el 1906 des de Gósol ponent del Pedraforca, fins a Lluçà. Assegurà que el cèlebre pintor s'havia inspirat en una escena del frontal de l'altar, la Visitació, el moment en què Maria i Elisabet s'abracen i estrenyen les galtes una contra l'altra de manera que comparteixen un ull: dues cares i tres ulls d'un blau molt potent. Afirmà que aquesta visió havia inspirat l'etapa cubista del famós pintor.²

Em permeto acabar aquest breu relat de l'excel·lent visita al monestir de Santa Maria de Lluçà amb una frase del doctor Antoni Pladevall, referent a les pintures conservades a l'antiga casa rectoral: «La sola contemplació d'aquestes pintures justifica un viatge a Lluçà». Efectivament. Moltes gràcies als organitzadors.

ENRIC CASTELLNOU I ALBERCH

² L'autor d'aquest article no ha trobat documentada aquesta visita, tan sols suposicions. I li sembla molt complicat el 1906 un viatge de Gósol a Lluçà, d'anada i tornada, per camins de carro, sense cotxe i sense hostel on allotjar-se, però tampoc no gosa negar-ho.

Visita al monestir de Pedralbes

LA VISITA CULTURAL AL MONESTIR DE PEDRALBES va ser organitzada per la Glòria Renom, auxiliada per la Dolors Gordi i la Rosa Martí. La convocatòria va tenir molt d'èxit, amb un total de trenta-quatre participants, i s'ha de dir que va valer molt la pena.

El monestir de Santa Maria de Pedralbes és un conjunt monumental d'estil gòtic declarat bé cultural d'interès nacional. Avui és un centre patrimonial i un museu, adscrit a l'Institut de Cultura de Barcelona, on es fan també importants concerts i exposicions. Nosaltres hi vam fer una visita guiada, acompanyats en tot moment per la directora, Anna Castellano, que ens va explicar de manera molt clara, exhaustiva, brillant i especialment documentada, l'origen del monestir, la seva construcció i consagració i tota la trajectòria de l'edifici i la congregació fins avui, en què destaca el paper fonamental de la reina Elisenda de Montcada, a qui, sens dubte, devem aquest monument extraordinari.

Vam començar el recorregut al carrer, davant de l'església. Des d'aquest punt, la directora ens va poder explicar, amb tot detall i amb bona veu, tot el procés de construcció i consagració del monestir. Elisenda de Montcada, membre d'una família noble molt propera a la monarquia –de les més importants que existien dins la corona catalanoaragonesa a principis del segle XIV–, en fou l'artífex. El 1321, a una edat no ben determinada –segurament amb vint-i-dos anys, encara que hi ha qui diu que en tenia trenta–, es va casar amb el rei Jaume II el Just, que ja havia quedat vidu dues vegades i tenia dotze fills. Elisenda de Montcada era una dona culta, sens dubte intel·ligent, i també molt religiosa. Volia dedicar la seva vida a la major glòria de Déu, però, com que era una dona casada, i amb el rei, va posar tota la seva capacitat, que era molta, al servei de la fundació, la construcció, la consagració i el funcionament del monestir.

Amb aquest propòsit va comprar una masia situada a la falda de Collserola, en un terreny amb ondulacions suaus, aigua suficient i bons accessos. La construcció fou molt ràpida, el rei també hi va ajudar econòmicament, i això va permetre que el monestir fos consagrat el 1327, encara que les monges clarisses de clausura ja el van començar a ocupar i utilitzar el 1326. Fora del recinte hi havia –i hi ha– un edifici on s'allotjaven els frares franciscans; en una altra casa, els sacerdots, i en unes casetes per sota del monestir, tot el personal laic de servei. La reina també va fer construir un palau, a tocar de l'església, on va viure a partir del 1327, any en què va quedar vídua.

Abans d'entrar a l'església podem admirar l'esvelt campanar octogonal, amb finestres ogivals. En entrar a l'església ens trobem amb els dos pisos del

REIAL : MONESTIR
DE : SANTA : MARIA
DE : PEDRALBES

cor –el de baix, amb un enreixat per a la separació de les monges de clau-sura–, i admirem l'esplèndida nau, amb set trams de voltes quadripartides, contraforts interiors i, al fons, l'absis heptagonal. Hi ha molts adornaments per sobre de les arcades. Alguns són escuts amb les quatre barres, però tota aquesta decoració, inclosos els tapissos del presbiteri, ja és de finals del segle XIX, en plena Renaixença. Tot amb tot, els vitralls superiors de l'absis són tots originals del segle XIV. A la dreta de la nau hi ha dues tombes on jauen parents de la reina Elisenda, de la família Pinós, i a dalt del presbiteri, al costat de l'epístola, hi ha el magnífic sepulcre de la reina. Hem de recordar que això és especialment excepcional. El sepulcre d'una dona al presbiteri d'una església ens costarà molt de trobar, encara que sigui reina. En tot cas, és una peça preciosa que va fer construir i preparar, en vida, la mateixa reina. Consisteix en una tomba de marbre bifrontal –també són bifrontals les altres dues tombes que hi ha a l'església–, és a dir, amb dues cares. Una, la que hi ha a l'església, és més vistosa i dona al presbiteri, com hem dit; l'altra dona al claustre. La cara que dona al claustre presenta Elisenda com una vídua penitent; per contra, la de l'església, la mostra com a reina. Als peus i al cap de la difunta hi ha dos àngels, i dos més presenten la seva ànima a Déu Nostre Senyor. Als costats de la tomba s'hi poden veure les imatges de sant Francesc, santa Clara, sant Jaume i santa Elisabet, per raons òbvies.

Vam anar després al claustre, element central sobre el qual es vertebrava l'espai del monestir –de tots els monestirs–, que és considerat, amb raó, un dels claustres gòtics més grans del món. Té tres plantes, dues de gòtiques i una altra d'afegida com a protecció, d'estil renaixentista. El claustre és certament magnífic. Els dos pisos inferiors tenen arcs espaiosos apuntats, que descansen sobre columnes amb capitells molt estilitzats i amb escuts del rei Jaume II i de la casa de Montcada. Com he dit, al claustre s'hi poden veure les tres tombes de l'església, amb els escuts familiars. Val a dir, com a curiositat, que a l'escut dels Montcada sempre hi ha quatre pans, i diu la llegenda que hi són perquè els Montcada, quan van participar en la conquesta de Mallorca, van ser capaços de multiplicar el pa de la fleca, de manera certament miraculosa, per a atendre la tropa famolenca: déu-n'hi-do! Des del claustre es pot entrar a la capella de Sant Miquel. L'abadessa Francesca de Portella la volia com a cel·la particular i va encarregar la pintura a Ferrer Bassa, en aquells moments segurament el pintor català més prestigiós. L'obra s'ha atribuït a Ferrer Bassa, malgrat el seu caràcter evidentment italià o, com a mínim, italianitzant. Es diu, i potser és cert, que Ferrer Bassa, que va anar a Itàlia, va aprendre molt de Giotto, amb qui va estudiar. No ho sabem, però el que sí és cert és que es tracta d'una obra important que ens recorda molt la capella dels Scrovegni, a Pàdua, encara que, lògicament, és d'un altre nivell.

Després d'admirar el claustre vam passar per les dependències de funcionament de la comunitat (el refectori, la cuina, la infermeria...) i vam sortir a l'hort petit del monestir. L'any 2017 el museu del monestir va iniciar un projecte per a recuperar l'ús original d'aquest espai amb l'objectiu de recons-

truir un hort de quatre parcel·les, tal com podia haver estat a l'edat mitjana, amb els cultius, les verdures, les herbes, les plantes medicinals i els arbusts d'aquella època. Hi han intervingut molts especialistes i actualment hi treballen moltes persones que formen part d'entitats d'ajut, atenció i rehabilitació. Una bassa important, tapada, facilita tota l'aigua necessària.

Gairebé sense adonar-nos-en –la visita ens va agradar molt–, se'ns van fer les dues i havíem d'anar a dinar. Teníem taules reservades al Bistró Mató, que, per sort, som gent provecta, teníem a tocar, al carrer del Bisbe Català. Com que érem molta colla ens van oferir una sala per a nosaltres sols, repartits en diferents taules, i vam dinar força bé. A l'hora de les postres en Pere Parera ens va fer una explicació molt clara i exhaustiva de la futura visita a la SEAT, anunciada per al 4 de juliol. Es tractava d'una visita molt difícil d'aconseguir, i que calia agrair, sobretot, al mateix Pere i a l'Esteve Tomàs –i també als alcaldes, anterior i actual, de Martorell–, que havien fet un treball esplèndid de gestió amb la direcció de l'empresa. La Glòria Renom, encertada com sempre, ens va dirigir unes paraules a propòsit d'aquesta magnífica visita. Per a acabar, la presidenta, Núria de Gispert, va explicar molt acuradament que el butlletí dedicaria un número especial a qui fou president del Parlament i de la nostra associació, en Joan Rigol, i també va informar de la preparació d'un acte que es faria a la tardor, al Parlament, d'homenatge a aquesta persona tan extraordinària en tots els sentits que fou el president Rigol, un exemple paradigmàtic del millor humanisme cristià. Tot el que puguem fer i fem per ell serà ben merescut.

Aquesta va ser, doncs, una visita cultural extraordinària, en què vam tenir la sort de comptar amb una persona tan excepcional i preparada com l'Anna Castellano. En definitiva, tots plegats vam tenir l'oportunitat de gaudir d'aquest magnífic monument, el monestir de Santa Maria de Pedralbes, i de conèixer-ne la història, tan important i tan nostra.

ROC FUENTES I NAVARRO

Visita a la fàbrica SEAT

ATRES QUARTS DE DEU DEL MATÍ ens havíem de trobar davant la porta d'entrada de l'empresa automobilística SEAT, però, com és habitual, la gran majoria va arribar amb temps per a prendre un cafè en un establiment proper i descansar una mica per a afrontar una visita programada de tres hores.

Els organitzadors de la visita, molt amables, havien reservat aparcament per als nostres cotxes just davant la porta d'entrada i van facilitar-nos l'accés a l'interior de la factoria. La visita va començar de la millor manera, ja que ens havien preparat un cafè de benvinguda en una sala al costat de la sala d'actes, on ens van explicar amb imatges i gràfiques la dimensió de l'empresa, la més important de Catalunya i l'única empresa automobilística de l'Estat espanyol on es dissenyen, es desenvolupen, es fabriquen i es comercialitzen cotxes i altres productes, i també, com a integrant del Grup Volkswagen, participa en el procés de desenvolupament tecnològic d'altres marques del grup i de l'electricificació dels vehicles.

Ens van explicar que a la factoria de Martorell hi treballen més de 13.500 persones i s'hi fabriquen, segons dades del 2023, 443.000 unitats, de les quals 191.000 són de la marca Seat; 186.000, de la marca Cupra, i 65.000, de la marca Audi. El 80% de la producció es destina a l'exportació.

Aquest alt percentatge d'exportació ajuda en gran manera a fer de Catalunya un país netament exportador.

Abans de deixar la sala d'actes, ens van explicar en què consistiria la visita, que havien dividit en dues parts ben diferenciades. La primera consistia a visitar les obres de les naus que acollirien la producció de les bateries elèctriques, i la segona a conèixer una línia de producció dels vehicles de les tres que tenen en marxa.

Segons la meua opinió, van estructurar la visita en aquestes dues parts ben diferents per a fer visible, d'una banda, que SEAT ha iniciat una aposta clara i forta pel cotxe elèctric, amb tots els canvis que això comportarà, i de l'altra, que les línies de producció són altament sofisticades i molt eficients per a produir actualment un cotxe per minut. Assolir aquests dos objectius requereix coneixements del més alt nivell i disposar d'un personal altament qualificat.

Les dues visites van ser conduïdes pels responsables, que ens van donar tot tipus de detalls i no van evitar de respondre cap de les nombroses preguntes que el nostre grup els va formular. Penso que és una molt bona idea visitar les empreses catalanes al capdavant en modernitat i eficiència en l'àmbit europeu, com ho corroboren les visites a bonÀrea, en el sector agroalimentari; Fedefarma, en el sector de la distribució farmacèutica, i SEAT, en el sector de l'automoció.

A la porta de la sala d'actes, ens esperaven dos microbusos per a dur-nos a l'espai on s'estan construint les naus per a assemblar les bateries produïdes a la planta de Sagunt, a la comarca del Camp de Morvedre, al País Valencià. A la planta de Martorell s'hi fabricaran els anomenats *battery packs* (conjunts de bateries). Cadascun contindrà quaranta bateries i, amb un pes de quatre-cents quilos, serà la base dels motors dels vehicles elèctrics, fabricats aquí o en altres plantes de producció del grup automobilístic.

Aquesta planta de fabricació de les bateries està situada en un terreny bastant elevat respecte a les plantes de producció dels cotxes. Un sistema automatitzat salvarà aquest desnivell i portarà la bateria a la línia de producció amb tecnologia d'alta precisió.

En acabat d'aquesta part de la visita, els microbusos ens van portar a la planta de producció, on es fabriquen models com Ibiza, Arona, León, Cupra León, etc.

Aquí ens va atendre el responsable de la línia de producció, que ens va explicar tots els passos de la fabricació, des del que familiarment anomenen el *matrimoni* entre el xassís i la carrosseria del futur vehicle, passant per les fases d'assemblatge de totes les parts del que serà el nou vehicle, i també el control de qualitat fet per robots i fiscalitzat pel personal de cada equip i de cada part assemblada. Si algun vehicle en fase de producció presenta alguna anomalia o irregularitat, és identificat immediatament, separat de la cadena i sotmès a revisió, comprovació i reparació.

El nostre grup va estar molt atent al procés de fabricació. Sincerament, crec que tothom va sortir molt content de la visita. Els comentaris entre nosaltres del que havíem vist i sentit eren de satisfacció.

Els responsables últims de la nostra estada dins la factoria ens van acomiadar a la porta de sortida. A tots, als responsables de la recepció, que de manera detallada es van fer càrrec de les visites, i al conjunt del personal de l'empresa, els volem donar moltes gràcies per les seves atencions i la seva amabilitat.

En acabat de la visita vam anar cap el restaurant Aqua, de Martorell, un bon establiment situat a la zona esportiva i de piscines de la localitat. Una gran piscina on es banyava bastanta gent ens va produir una certa enveja als que ens hauria agradat remullar-nos una mica. L'estiu d'enguany, encara que no gaire rigorós, és estiu.

La taula llarga i ben parada feia molt de goig. El menú, de qualitat. Els vins i els caves d'El Cep, com sempre, excel·lents. Una vegada més no puc estar-me de qualificar-los, amb terminologia castellera, de productes de gamma extra –faríeu be de tenir-ne una reserva a casa vostra.

Dolors Gordi, en nom propi i de la presidenta de l'Associació d'Antics Diputats, absent pel fet de trobar-se en període postoperatori, ens va dedicar unes amables i entranyables paraules, a més de desitjar-nos un bon estiu i de recordar-nos que el mes de setembre l'Associació reprendria la seva activitat.

Salvador Esteve, company de l'Associació i exalcalde de Martorell, que ens havia ajudat molt a organitzar la visita, ens va dedicar unes emotives paraules provinents d'una persona que, sota la seva direcció, havia fet possible que la ciutat estigués magnífica i que s'hagués produït una gran harmonia entre la gran empresa, els treballadors i la ciutat. No hauríem d'oblidar mai que persones com el company Salvador han fet possible la Catalunya d'avui, de la qual ens hem de sentir orgullosos.

Potser som una *rara avis* en el panorama actual, però hauríem de conservar i, si és possible, augmentar l'amistat i el respecte que hi ha entre nosaltres. Esperem que així sigui sempre.

ESTEVE TOMÀS I TORRENS

Dinar debat «Ateneus, casals i centres de lectura»

Lluís Miquel Pérez i Marcel Esteve, presidents del Centre de Lectura de Reus i del Casal de Vilafranca del Penedès respectivament, acompanyats per Josep Morella, president de la Federació d'Ateneus de Catalunya, i per Salvador Casals, gerent del Casal de Vilafranca del Penedès i membre del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, van protagonitzar una entranyable conferència sobre el moviment ateneista a Catalunya i els seus centres el 18 de novembre de 2024.

La presidenta de l'Associació d'Antics Diputats va donar la benvinguda als conferencians, amb els quals havia mantingut una relació estreta en el passat com a responsable del Departament de Justícia i com a presidenta del Parlament, i va mostrar la satisfacció de l'Associació de conèixer la realitat del ateneus i el seu protagonisme en la societat catalana.

El president de la Federació d'Ateneus de Catalunya va manifestar que la història de Catalunya no es pot escriure sense parlar dels ateneus –afirmació que comparteixo plenament– i va afegir que Catalunya no seria el que és avui dia sense el protagonisme clau que van tenir per a donar resposta a les necessitats de la societat civil a partir de la meitat del segle XIX.

Com posen de manifest els documents de la Federació d'Ateneus de Catalunya, els ateneus van ser motors de la cultura, la llengua i la identitat catalanes, i també de la ciència, l'esport, la filosofia i, més endavant, la política.

Els ponents van explicar que, com la resta del país, els ateneus van patir l'opressió franquista i van ser objecte d'un espoli sistemàtic de béns, fet que evidència la voluntat del règim dictatorial de desmantellar la cohesió social i cultural de Catalunya.

Amb la recuperació de la democràcia, els ateneus es van reactivar amb molta força i en el Tercer Congrés d'Ateneus de Catalunya, celebrat a Reus el 1983, van aprovar constituir la Federació d'Ateneus de Catalunya, que avui agrupa 207 entitats que tenen prop de 90.000 socis. L'any 2023 el conjunt de membres de la Federació van dur a terme 11.500 activitats amb una participació de més de 750.000 assistents.

El president del Centre de Lectura de Reus, fundat el 1859, va remarcar a l'inici de la seva intervenció el paper vital que sempre han tingut els joves en els projectes ateneïstes. En aquest sentit, va explicar que el Centre de Lectura va néixer en una taverna, per la voluntat dels joves d'aquella època de llegir els diaris als treballadors de les fàbriques i factories que s'instal·laven a la ciutat en el marc de la revolució industrial, a partir de la segona meitat del segle XIX. Una activitat que mantenia informats els obrers, amb un altíssim grau d'analfabetisme, del dia a dia de la societat civil. Posteriorment, el Centre de Lectura va acollir moltes més activitats de diversos àmbits culturals (biblioteca, teatre, lleure, etc.) i socials, que van fer necessari ubicar-lo el 1921 a la seu actual, el Palau dels Marquesos de Tamarit. A títol informatiu, la biblioteca del Centre de Lectura aplega avui més de 330.000 volums, amb un bon nombre de llibres incunables.

El Centre de Lectura té 1.700 socis, molts d'ells familiars; un fet que no és indicatiu, però, del nombre d'usuaris real dels serveis i activitats de l'entitat, que és molt superior. El president del Centre de Lectura també va descriure, en resposta a les preguntes dels assistents, els tipus d'usuari del Centre: joves, persones de mitjana edat i gent gran participen en les deu seccions constituïdes, i va remarcar que la secció més antiga és la d'excursionisme.

El pressupost de l'entitat és de 900.000 euros, que s'obtenen a parts iguals de les quotes dels socis, de les subvencions de les administracions públiques, especialment de la Diputació de Tarragona, i de les aportacions d'empreses locals. Un pressupost sempre just si és té en compte que el manteniment d'edificis emblemàtics però antics és molt car.

El president va explicar que el Centre de Lectura i l'Ateneu Barcelonès tenen signat un conveni de col·laboració en benefici dels socis d'ambdues entitats. Així mateix, va destacar la bona predisposició del Centre per a col·laborar amb els ateneus de les comarques properes.

Marcel Esteve, en el seu torn, va manifestar que en el cas del Casal de Vilafranca, que enguany celebra el cent vintè aniversari, també va ser el jovent qui va decidir crear-lo, l'any 1904, amb l'ànim de poder-se divertir sense necessitat de desplaçar-se fora de la vila, i va iniciar el seu camí fundacional organitzant balls de saló i populars. Posteriorment, el 1921, el Casal es va dotar d'un gran teatre, apte per a qualsevol activitat. L'any passat el Casal va organitzar 900 activitats amb la participació de 67.000 persones. Els associats joves són majoria en les activitats més actives: l'escola de dansa, l'escola de teatre i les activitats esportives.

Marcel Esteve va explicar que el Casal té la vocació de ser el mirall del que passa a la vila. Actualment es beneficien de la condició de socis, individuals o familiars, unes 2.500 persones.

El pressupost del Casal, d'un milió d'euros, depèn en un 85% de les quotes del socis i de les aportacions fetes per socis i externs per a determinades activitats o serveis, i en un 15% de les subvencions de diferents administracions i de les aportacions puntuals d'empreses locals o comarcals. El Casal ocupa professionalment quaranta-set persones amb el contracte de treball corresponent. Un pressupost insuficient si es té en compte que els edificis necessiten molt de manteniment i que l'increment de socis i d'activitats demana ampliar els espais físics, especialment per a les activitats esportives, una situació clarament positiva per al Casal però que els obliga a demanar més ajudes a les administracions.

Pel que fa a les col·laboracions, el Casal de Vilafranca és sense cap mena de dubte l'ateneu de la comarca, i col·labora habitualment amb els altres ateneus locals. Molts socis del Casal són alhora socis dels ateneus on resideixen: una doble inscripció que vigoritza la relació intermunicipal i cultural.

Els dos conferencians van posar en relleu que havien estat alcaldes i ara són presidents d'una entitat. Aquesta dualitat, que també es dona en altres ateneus, posa de manifest la interrelació que hi ha entre ajuntaments i ateneus i la clara predisposició de molts ciutadans de treballar per les seves localitats des d'aquests dos càrrecs.

Cal remarcar que l'antic president del Parlament, el Sr. Benach, comensal en aquest dinar debat, va manifestar que Catalunya és terra d'ateneus. El Sr. Joan Raventós, antic diputat, va interessar-se pel tipus d'associats del Centre de Lectura de Reus i del Casal de Vilafranca. El Sr. Salvador Casals va exposar la necessitat d'aprovar aviat una llei de drets culturals. La Sra. Rosa Barenys, antiga diputada, va mostrar interès per conèixer quina era la presència de la dona i de la immigració en els ateneus. El Sr. Josep Sala, antic diputat, es va felicitar de les altes xifres d'associats dels ateneus de localitats mitjanes i petites.

Finalment, voldria acabar aquesta ressenya transmetent als lectors de la revista el gran interès que tenen els dinars debat que organitza la nostra associació.

ESTEVE TOMÀS I TORRENS

Dinar debat amb Gregorio Luri

EL PROFESSOR LURI va començar la seva intervenció posant èmfasi en una qüestió aparentment òbvia: per a parlar d'educació cal conèixer l'ofici. Massa sovint el relat sobre la situació de l'ensenyament és dirigit i monopolitzat per persones alienes a la professió. Aquest fet ha tingut conseqüències no sempre positives, atès que se n'han derivat expectatives socials que van més enllà del que correspon estrictament a l'escola. La lluita contra les desigualtats socials i l'equitat com a valors centrals de la institució escolar en són un exemple. Sovint han desplaçat la funció transmissora de coneixements i la igualtat d'oportunitats inherents a l'escola. Cal diferenciar entre col·laborar amb els centres educatius i responsabilitzar-los de reptes que superen el seu àmbit d'actuació.

Actualment, la preocupació per la davallada de resultats acadèmics també té a veure, entre altres factors, amb un pensament molt actual que identifica directament el que és nou amb el que és bo, de manera que es genera un tipus d'innovació disruptiva que altera el funcionament dels centres. L'educació necessita serenor i continuïtat.

El professor Luri, més enllà de comentar els elements que considerava crítics, va enumerar un conjunt de mesures que va qualificar d'urgents per a millorar l'educació al nostre país:

- Incidir normativament en els requisits acadèmics per a accedir als estudis de docència.

- Recuperar les auditories pedagògiques als centres amb resultats baixos.
- Tenir especial cura dels resultats que s'obtenen a tercer de primària. Sense un bagatge sòlid en lectoescriptura és molt difícil seguir amb èxit els cursos posteriors.
- Enriquir el vocabulari dels alumnes. La quantitat de paraules que es coneixen i s'utilitzen és un determinant de l'èxit escolar. Els ambients socio-culturals més desfavorits són els que requereixen més actuacions d'aquest tipus.
- Estar atents a la hiperpsicologització emocional en què s'està educant els infants.

Finalment, cal instar les administracions a presentar un llibre blanc de la professió docent.

IRENE RIGAU I OLIVER

Conferència «Revolta, guerra i revolució a la Catalunya contemporània (1808-1930)»

LA PRESIDENTA NÚRIA DE GISPERT va donar la benvinguda en nom de la nostra associació al conferenciant, el Dr. Jordi Casassas i Ymbert, i va fer-ne la glossa, en què va esmentar la seva obra i les responsabilitats que va tenir durant la seva llarga trajectòria en el camp de la docència i la recerca. També va remarcar la satisfacció del nostre col·lectiu per haver acceptat de ser el ponent de la conferència magistral de l'any en curs.

La sala era plena i els assistents estaven totalment expectants per la intervenció del Dr. Casassas, que van seguir amb atenció. El tema s'ho valia: parlaria d'un període de la nostra història que ha tingut i té molta influència a la Catalunya actual i del qual sabem poc i potser de manera confusa.

El títol de la conferència, «Revolta, guerra i revolució a la Catalunya contemporània (1808-1930)», recorda el curs que es va fer a l'Ateneu Barcelonès amb aquest mateix nom la primavera passada. Era un curs dirigit pel Dr. Jordi Roca i Vernet i organitzat per la Secció d'Història de l'Ateneu, que lidera l'historiador Sr. Joan Solé i Camardons, amb l'assessorament del mateix Dr. Casassas.

Resumir en el sempre breu temps d'una conferència el llarg període històric esmentat no és una tasca gens fàcil; però el conferenciant, amb un gran coneixement de la matèria i amb una notable habilitat dialèctica, va fer-ho d'una manera entenedora per als assistents, els quals van respondre amb gran silenci i atenció.

Una lliçó d'història apassionant, gairebé excitant, que ben segur ha despertat l'interès per conèixer una mica més episodis i fets tan importants com la Guerra del Francès i l'esclat de la Revolució Liberal en el període del 1808 al 1923, les bullangues i la violència durant la Primera Guerra Carlina (1833-1840), el període revolucionari del 1868 al 1873, la Setmana Tràgica del 1909 i la vaga de La Canadenca.

Per a ampliar i aprofundir el coneixement d'aquest període, que aplega el naixement de noves ideologies o la revolució industrial que va convertir Catalunya en una societat urbana, la Junta Directiva de l'Associació va decidir, sempre d'acord amb la Secció d'Història de l'Ateneu Barcelonès, aplegar en un llaç de memòria un resum de les vuit conferències que havien constituït el curs, i els enllaços informàtics corresponents, amb el qual es va obsequiar tots els assistents.

El Dr. Jordi Casassas es catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona, va rebre el Premi Ramon Trias Fargas 2004 per l'obra *El temps de la nació*, va

ser president de l'Ateneu Barcelonès del 2014 al 2021 i actualment és el president de la Universitat Catalana d'Estiu. A més, és autor de nombroses obres, entre les quals *La voluntat i la quimera: el noucentisme català entre la Renaixença i el marxisme*, *La nació dels catalans* i *El canvi cultural del segle XX*, i va ser codirector del *Diccionari d'histografia catalana* i de la col·lecció «Biblioteca dels Clàssics del Nacionalisme Català».

Si algun lector de la revista no va poder assistir a la conferència i està interessat a accedir a la informació esmentada, pot posar-se en contacte amb l'Associació, que amb molt de gust li facilitarà el material del llibre de memòria.

Voldria agrair molt sincerament al Sr. Joan Solé i Camardons l'atenció que ha prestat a la nostra associació i la paciència que hi ha tingut per a fer possible aquesta conferència magistral del Dr. Casassas, a qui també agraïm la seva participació i amb el qual esperem mantenir un viu i fort contacte per a futures activitats.

ESTEVE TOMÀS I TORRENS

Notícies de l'Associació

Activitats

Presentació del butlletí en memòria del president Joan Rigol i Roig

El 16 de desembre de 2024 va tenir lloc al Parlament de Catalunya la presentació del butlletí de l'Associació en memòria del traspasat president Joan Rigol i Andreu.

El butlletí és un recull d'articles de persones properes al president en diversos moments de la seva vida: polítics, periodistes i persones de diverses entitats culturals i socials amb qui d'una manera o una altra va tenir vinculació. La majoria dels escrits lloren la seva figura i en destaquen les qualitats, les quals va demostrar al llarg de la vida.

A l'acte, presidit per Núria de Gispert, presidenta de l'Associació, hi va assistir el president del Parlament, Josep Rull i Andreu, i també el conseller Jaume Duch i molts diputats en exercici i d'altres que el vam conèixer en diferents legislatures. Al costat de la presidenta hi havia la vídua, Margarida Àlvarez; la filla, Anna Rigol, i un net en representació de la família.

De Gispert va lloar la figura del president traspasat i en va destacar la capacitat per a trobar sempre el consens i l'humanisme. Va assenyalar que una de les responsabilitats que més li va complaure va ser la de la presidència del Parlament, que concebia com un lloc on calia exercir el diàleg permanent. També va destacar que va ser un lluitador per les llibertats democràtiques i un treballador incansable que sempre acudia allà on era requerit.

Va ser un acte emotiu i senzill, però ple de bones vibracions cap ell i la seva família; no en va Joan Rigol és respectat i estimat per tothom, i així es va demostrar.

Al mateix acte es va lliurar el butlletí, que també està penjat en el web del Parlament, dins la secció de l'Associació d'Antics Diputats. Així mateix, se n'ha fet un ampli repartiment.

ROSA MARTÍ I CONILL

Presentació del vídeo del viatge institucional a Irlanda

Aquest any es va introduir una novetat al viatge institucional a Irlanda, i creiem que sempre que sigui possible la podríem continuar fent.

Un dels viatgers, Josep Fàbregas, va fer gravacions de vídeo durant tot el viatge. És una persona quasi professional i amb grans coneixements, no només de gravació, sinó de producció i realització, i ens ha ofert un vídeo magnífic de l'estada a Irlanda, amb records de llocs i de moments fantàstics viscuts durant aquells dies.

El dia 21 d'octubre 2024 vam tenir l'oportunitat de compartir amb en Josep i la seva esposa el passi del vídeo en un dinar on ens vam retrobar tots els que havíem anat al viatge.

Agraïm molt a en Josep la feina feta i l'animem a acompanyar-nos en altres viatges per a poder gaudir de més vídeos record.

El vídeo del viatge a Irlanda es pot trobar a la web de l'Associació d'Antics Diputats.

DOLORS GORDI I JULIÀ

El President del Parlament rep la Junta de l'Associació d'Antics Diputats.

Reunió de la Junta Directiva del 17 de març de 2025.

Defuncions d'exdiputats al Parlament de Catalunya el 2024 i primer trimestre de 2025

27.3.2024: Concepció Tarruella i Tomàs, diputada de la IV i VI legislatures pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

1.4.2024: Francesc Codina i Castillo, diputat de la II, III i IV legislatura pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

1.5.2024: Rafael Madueño i Sedano, diputat de la II, III i IV legislatures pel Grup Parlamentari Socialista.

7.5.2024: Joan Rigol i Roig, diputat de la III, IV, V i VI legislatures pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió i president del Parlament del 1999 al 2003.

10.6.2024: Trinitat Neras i Plaja, diputada de la I, II, III, IV, V i VI legislatures pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

20.7.2024: Montserrat Candini i Puig, diputada de l'XI legislatura pel Grup Parlamentari de Junts pel Sí.

5.8.2024: Salvador Bordes i Balcells, diputat de la IX legislatura pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

11.8.2024: Josep Manuel Basañez i Villaluenga, diputat de la III legislatura pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

2.9.2024: Àngels Martínez Castells, diputada de l'XI legislatura pel Grup Parlamentari Catalunya Sí que es Pot.

4.9.2024: Ramon Grau i Gràcia, diputat de la IV legislatura pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

3.1.2025: Llibert Cuatrecasas i Membrado, diputat de la IV legislatura pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

10.2.2025: Josep Micaló i Aliu, diputat de la IV, V, VI i VII legislatures pel Grup Parlamentari de Convergència i Unió.

22.2.2025: Francesc Vendrell i Bayona, diputat de la VI, VII i VIII legislatures pel Grup Parlamentari Popular.

PARLAMENT DE CATALUNYA

www.parlament.cat